

TIBBIYOTDA INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARINI INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIM ASOSIDA METODIK O'QITISHNING MEZONLARI

Xasanova Aqida Raximjon qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi mustaqil izlanuvchi tadqiqotchisi
hamda Andijon Davlat tibbiyot instituti Davolash fakulteti tyutori

Annotatsiya:

Ushbu maqolada Tibbiyotda ingliz va o‘zbek tillarini integratsiyalashgan ta'lim asosida metodik o'qitishning mezonlari hamda tabiiy fanlarni o'qitishda integratsiyalashgan metodlar haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar; Tabiiy fanlar, ingliz tili, o‘zbek tili, o'qitish metodi, talim, integratsiyalashgan metod, terminlar, ilmiy-tadqiqot ishlari.

Bugungi kunda mamlakatning ilmiy -texnik salohiyatini aniqlaydigan tibbiyot fanlarisiz aniq tabiiy fanlarni rivojlantirmasdan ijtimoiy taraqqiyotning rivojlanishi mumkin emas. Tibbiyot sohasida yangi bilimlarni olish, boshqa har qanday aniq fan kabi, ma'lumot almashmasdan, shu jumladan, turli tillarda gaplashadigan mutaxassislar o'rtasida mumkin emas. Malakali tibbiyot fanlari o'qituvchilari chet elda ilm -fan sohasida paydo bo'lgan barcha yangiliklardan xabardor bo'lishlari, shuningdek, foydali ma'lumotlarni olishlari kerak. Buning uchun ingliz tilini bilish talab qilinadi. Jamiyatga nafaqat ona tilida, balki chet tilida ham ma'lumotni egallash va ishlata oladigan ilmiy savodli o'qituvchilar kerak. Ta'kidlash joizki, ingliz tili siyosat, biznes va fan sohalarida xalqaro muloqotning asosiy tiliga aylandi. Shunday qilib, bir necha tillarda muloqot qilish va axborot bilan ishlash ko'nikmalari va tayyorligi zamonaviy yosh - o'rta maktab bitiruvchisi uchun jamiyatning muhim talablariga aylanadi. [2]. O'qish jarayonida ingliz tili insonning umumiy madaniy dunyoqarashini kengaytirishni, boshqa mamlakatlarning urf -odatlarini va urf -odatlarini bilan tanishishni, muloqotning yangi usullari va usullarini o'zlashtirishni, ya'ni umumiy rivojlanish va tarbiyaviy funktsiyani tez -tez bajarishni o'z ichiga oladi. boshqa ta'lim fanlaridan ko'ra ko'proq darajada. Bu bizga chet tilini nafaqat gumanitar fanlar, balki tibbiyot fanlari sikli sub'ektlari bilan fanlararo integratsiyaning maqbul vositasi sifatida ko'rib chiqishga imkon beradi. [6]. Shunday qilib, ingliz tilini bilmasdan turib, tibbiyot fanlari ta'limining fanlararo integratsiyasi mumkin emas. Afsuski, maktabda tabiiy fanlar va ingliz tilini integratsiyalashtirish muammosiga unchalik e'tibor berilmayapti, ehtimol buning sababi tabiiy fanlar

o'qituvchilarining tilni yetarli darajada tayyorlamasligidan va shuning uchun ham ular o'rganilmagan soha bilan fanlararo aloqalarni ishlatishga qiziqishning yo'qligidir. «Tabiiy fanlarni o'qitishning o'zbek metodikasida bu mavzu bo'yicha jiddiy tadqiqotlar kam. Agar ko'plab asarlar chet tillarini gumanitar fanlar bilan integratsiyalashuviga bag'ishlangan bo'lsa, unda uning fan va texnika sikli fanlari bilan integratsiyasi masalasi mahalliy fan va amaliyotda etarlicha ishlab chiqilmagan.[1] Chet tili va tabiiy fanining integratsiyasi bo'yicha alohida tadqiqotlar mavjud.Fanlararo integratsiyaning asosi "til", "tabiiy til" va "ingliz tili" dir.Ingliz tili ko'p funktsiyali tabiiy signal tizimi bo'lib, u aloqa vositasi sifatida, bilim va kasbiy faoliyat vositasi sifatida ishlatiladi.Tabiiy til - bu tibbiyot fanlari ma'lumotlarini ifodalash uchun ishlatiladigan tushunchalar va qoidalar tizimi. Bu murakkab sun'iy til bo'lib, atamalarga boy, etimologiyasi dunyoning turli tillariga borib taqaladi.Chet tili bilan integratsiya sharoitida kimyo sohasidagi bilimlarni o'zlashtirish bo'yicha ishlarni tashkil etish bir nechta xususiyatlarni o'z ichiga oladi:[3]

- mavzu mazmuni tufayli turli kommunikativ vaziyatlarda talabalarni chet tilida faol muloqotga jalb qilish;
- tashxis qo'yish va fan va axborot -kommunikativ kompetentsiyalarning shakllanishini hisobga olish maqsadida talabalarning yutuqlarini doimiy monitoring qilish;
- har xil vizual tayanchlardan foydalanish[2].

Tabiiy fanlar va chet tili o'rtasidagi bog'liqlik uchun ishning eng samarali shakllari fan va ommabop matnlar, jurnallardan maqolalar va o'quv -uslubiy qo'llanmalardan foydalaniladigan darslar va tanlangan kurslar bo'lishi mumkin.Umumta'lim maktabida tabiiy fanlar 7 -sinf dan o'rganila boshlaydi. Bu vaqtga kelib, talabalar ingliz tilini yaxshi bilishadi, bu esa uni qo'llash imkoniyatlarini kengaytirishga imkon beradi [3]. Biroq, tabiiy fanlar bo'yicha bilimlar zaxirasi hali ham minimal, shuning uchun birinchi navbatda mashhur olimlarning tarjimai hollari, shuningdek, qiziqarli fizik-kimyoviy hodisalar, tabiiy fanlar sohasidagi kashfiyotlar bilan bog'liq kichik hajmli matnlarni o'rganish maqsadga muvofiqdir[1].Tabiiy fanlar sohasidagi bilimlar oshgani sayin, fanlarning o'zaro bog'liqligi fan va texnikaning tegishli tarmoqlariga tegishli ingliz tilidagi maxsus adabiyotlar bilan ishlash uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat bo'ladi; talabalarga maxsus terminologiyani, qisqartirishlarni va boshqalarni tushunadigan oddiy maxsus matnni o'qish va tarjima qilish ko'nikmalarini singdirish, taklif qilinayotgan mavzu bo'yicha oddiy suhbat o'tkazish qobiliyati.O'rta maktabda bilim darajasi oshadi, bu esa ilmiy

xarakterdagi matnlar bilan ishlashga imkon beradi, lekin bunday matnlar bilan ishlash uchun "maxsus tayyorgarlik talab qilinadi, chunki ilmiy matnlarning so'z boyligi dasturda belgilangan me'yorlardan oshib ketadi. Shuning uchun, bu holda munosabatlar maxsus lug'at,[4] qisqartma, belgilar va boshqalarni o'zlashtirishdan va matn ustida ishlashdan (o'qish, tarjima qilish, gapirish, grammatik material bilan ishlash) boshlanadi. Mavzusi ilmiy yutuqlar bilan bog'liq bo'lgan chet tilidagi matn bilan ishlashda siz amaliy til ko'nikmasini shakllantirishga imkon beradigan leksik materialni bosqichma -bosqich to'plash usulini qo'llashingiz kerak. Matn bilan ishlash - tibbiyot sohasida xorijiy so'zlar zaxirasini kengaytirishning eng yaxshi usuli. O'qituvchi savollar tayyorlay oladi, ularga javoban o'quvchilar dars mavzusi bo'yicha o'z bilimlarini (tabiiy fanlar) ko'rsatadilar, shuningdek o'z fikrlarini chet tilida ifodalashni o'rganadilar. Shuningdek, talabalar paragraf materiallari bo'yicha savollarni ingliz tilida yozishni o'rganishlari kerak. Ishning eng qiyin turi - tinglash. Ishning bu turi ma'lumotni quloq orqali idrok etish qobiliyatini rivojlantirishga imkon beradi. [6] Tibbiyot fanlariga oid matnni tinglash jarayonida uni tushunish jarayonida muayyan qiyinchiliklar bo'ladi, chunki matnda kimyoviy atamalar mavjud. Vazifani soddalashtirish uchun o'qituvchi oldindan notanish so'zlarni yozishi mumkin, tinglagandan so'ng munozara o'tkaziladi va mavzuni o'rganish uchun zarur bo'lgan yangi tibbiyot materiallari yoziladi.

Tibbiyot fanlarini o'rganishda muhim element - bu tibbiyotdagi lotincha terminlarni yotlash orqali amalga oshiriladi. Muammolarni hal qilish va mashqlarni bajarish chet tili yordamida ham amalga oshirilishi mumkin.

Xulosa:

Ishning bunday shakllari o'quvchilarning tabiiy fanlarga bo'lgan qiziqishini oshiradi va materialni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi. Ingliz tilidan tabiiy fanlardan integratsiyalashgan darslarda foydalanish «global tarmoqqa erkin kirish, o'rganilayotgan masalalar geografiyasi va makonini kengaytirish imkonini beradi. Birlamchi axborot manbalaridan foydalanib, keng doiradagi vaziyatlarni kuzatish va taqqoslash imkonini beradi "[3]. Integratsiyalashgan darslar o'qituvchiga bolaga dunyoning yaxlit rasmini o'rganishning birinchi qadamlaridanoq o'rgatish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ibragimov X.I., Abdullayeva Sh.A. Pedagogika nazariyasi. - T.: —Fan va texnologiyalarll nashriyoti, 2016[1]
2. Azizxo'jayeva N.«Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat». TDPU-2014[2]
- 3.Jalolov J. Methodology of teaching English. Tashkent-2017[3]
- 4.Jalolov J.Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy metodlar Toshkent-2019[4]
- 5.www.ziyonet.uz [5].

